

Zwerfdieren in de Nederlandse natuur

In tegenstelling tot veel andere landen hebben wij in Nederland geen problemen met zwefhonden. Zwerfkatten daarentegen zijn volgens veel mensen een plaag in de Nederlandse natuur. Ook al geeft Vogelbescherming Nederland aan, dat katten niet verantwoordelijk zijn voor de vermindering van de populatie weidevogels, toch brengen ze wel schade aan in de natuur, al is nog steeds niet duidelijk hoeveel zwefkatten er nu eigenlijk zijn en hoe groot de overlast is die deze dieren veroorzaken. Hiervoor zou meer onderzoek nodig zijn.

Om het zwefkattenprobleem in te kaderen is er een simpele diervriendelijke methode: TNRC. Dit staat voor Trap (vangen), Neuter (castreren), Relocate/ Return (herplaatsen of als het echt niet anders kan terugplaatsen), Care (structureel monitoren en nazorg). DierenLot is hier een groot voorstander van en werkt daarin veelvuldig samen met onder andere Stichting Zwerfkatten Nederland, de lokale organisaties en natuurorganisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Samenwerken voor zwefkatten is cruciaal en vinden wij erg belangrijk.

Helaas wordt in veel gebieden deze methode nog niet toegepast en er zijn zelfs provincies waar katten nog bejaagd worden. TNRC landelijk invoeren is voor DierenLot een belangrijk speerpunt voor de komende jaren maar dit is alleen te realiseren als we samenwerkingsverbanden aangaan en overheden hun verantwoordelijkheid nemen.

Zwerfkatten in Nederland

Wageningen University & Research heeft een schatting gemaakt van het aantal zwefkatten in Nederland: dit zouden er tussen de 135.590 en 1.207.331 zijn. Met zo'n enorme marge blijkt wel hoe groot de onduidelijkheid is over het aantal zwefkatten dat in Nederland rondloopt. Conclusie is: dat weet niemand. Daarvoor is meer onderzoek nodig.

Wat we wél weten is dat de overlast van katten door ons mensen veroorzaakt: katten worden gedumpt, op straat gezet. En katten kunnen wel 3 nestjes per jaar krijgen. Bovendien is een kat al heel snel in staat zich voort te planten. De populatie katten loopt snel op. Jaarlijks worden door de vrijwilligersorganisatie Amivedi cijfers gepubliceerd die het aantal vermiste en gevonden huisdieren weergeven in Nederland. Uit jaarcijfers vanaf 2016 tot en met 2019 blijken jaarlijks ruim 40.000 huiskatten hun eigenaar kwijt te raken waarbij deze katten in een opvang worden

verzorgd. Van de gevonden huiskatten wordt in 2019 nog geen 30% van de katten herenigd met zijn eigenaar, tegenover bijna 82% herenigingen met gevonden honden waarvoor wél een chipplicht geldt.

Daarom een chipplicht....

Wij zijn dan ook een warm voorstander van een wettelijke chipplicht voor alle katten. Onlangs waren wij dan ook medeondertekenaar van een petitie uitgezet door de Dierenbescherming voor een landelijke chipplicht.

Overigens heeft begin vorig jaar het Europees parlement zich al uitgesproken vóór een chipplicht en tégen de jacht op katten. (zie: <https://europa.partijvoordedieren.nl/nieuws/europees-parlement-wil-geen-afschot-meer-van-katten-en-andere-zwerfdieren>).

En een castratieplicht!

Maar we gaan verder. In België is er naast een chipplicht (sinds 2017) ook een castratieplicht voor katten (sinds 2018). Dit werkt heel goed. Er zijn daar steeds minder zwervkatten, dus minder overlast. Alleen al in het eerste jaar na doorvoering kwamen 30 procent minder zwervkatten in het asiel terecht en 40 procent minder zwervkatten werden geëuthanaseerd. Nu, twee jaar verder, zijn inmiddels 91% van de Vlaamse, 83% van de Brusselse en 90% van de Waalse katten gecastreerd of gesteriliseerd.

Dit betekent simpelweg: gechipte zwervkatten worden eerder herenigd met hun eigenaar, 'geholpen' katten kunnen zich niet voortplanten (dus op termijn minder predatie) en bovendien hebben zij dan ook niet meer de behoefte om een andere krolse kater of poes op te zoeken, waardoor hun leefgebied (en dus hun predatiegebied) verkleint.

Ook binnen de Nederlandse politiek zijn er steeds meer geluiden om het voorbeeld van België te volgen. Voor een castratieplicht is veel draagvlak bij andere dierenhulp organisaties en natuurbeheerorganisaties zoals onder andere Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging, Amivedi, Stichting Zwervkatten Nederland, Sophia Vereeniging, Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (in geval van zwervkatten), Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit van Utrecht en diverse gemeenten en provincies. Wij willen meer

onderzoek doen en de politiek klaarstomen om in ieder geval alle zwerfkatten in Nederland te kunnen castreren. Hoewel de motie van PvdA Tweede Kamerlid William Moorlag om het Belgische voorbeeld te volgen qua chip- en castratieplicht voor katten in december 2019 al is aangenomen is er op het ministerie van LNV helaas nog weinig mee gedaan.

Diervriendelijk zwerfkattenbeleid

Gelukkig zijn er veel betere alternatieven dan het afschieten van katten, want hoe ziet een jager of een kat een zwerfkatt is of een huiskatt die aan de wandel is gegaan? Afschieten brengt niet alleen veel dierenleed maar ook veel verdriet bij mensen. Met de TNRC-methode (vangen, castreren, herplaatsen, verzorgen) kunnen katten op een diervriendelijke manier gevangen worden, kan gecontroleerd worden of de katt een chip heeft en dus een huiskatt is.

Zeeland

In Zeeland is Stichting DierenLot in samenwerking met een aantal van haar beneficianten (zo noemen wij de organisaties die we ondersteunen) die zich over zwerfkatten ontfermen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Het Zeeuwse Landschap en de provincie in een werkgroep een tweetal pilotprojecten gestart om de mogelijkheden te onderzoeken of de zwerfkattenproblematiek op een diervriendelijke manier opgelost kan worden. Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van TNRC van verwilderde zwerfkatten). Dit project kan bijdragen aan de verminderde predatie van kwetsbare natuurwaarden als grondbroedende vogels, jonge zoogdieren, zangvogels etc. hetgeen een belangrijk doel is in de beleidslijn van zowel de terreinbeherende organisaties als de provincie. Tevens wordt beoogd het bovenstaande te combineren met het geven van voorlichting over het belang van het chippen en castreren/steriliseren van katten in de betreffende regio, gedegen communicatie richting relevante stakeholders zoals de boeren (ZLTO), ondernemers in de recreatieve sector en de lokale inwoners en toeristen die in deze omgeving verblijven. Voor het project is de hulp ingeroepen van de WUR ten behoeve van een wetenschappelijk verantwoorde monitoring van het resultaat. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de inzet van drones en warmtecamera's om te zien hoeveel katten er rondlopen en daarnaast vindt een studie op kattenkeutels plaats om te determineren wat ze nu precies eten. Dit project zou mogelijk een voorbeeld voor andere provincies kunnen zijn om zwerfkattenproblemen op een diervriendelijke en publiekelijk breed gedragen methode aan te pakken. Politiek Den Haag volgt de

ontwikkelingen op de voet omdat het een voorbeeldproject is voor de rest van Nederland. Daar zijn wij trots op!

Texel

Ook op Texel is een TNRC-project gestart dat voor het eerste jaar betaald wordt door Staatsbosbeheer. Ook dit is een brede samenwerking met de provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer Gemeente Texel, Nationaal Park Duinen van Texel, LTO Texel, De Lieuwen, Stichting Zwerfkatten Nederland en DierenLot. Voor de aftrap hiervan hebben we een evenement georganiseerd voor de Texelse katteneigenaren om hun kat gratis te laten chippen en te registreren. Dit resulteerde erin dat in twee dagen tijd zo'n 500 katten werden gechipt. Daarnaast worden de verwilderde zwerfkatten uit de beschermde natuurgebieden weggevangen en overgebracht naar nieuwe woonplekken op het vasteland, en worden de schuurkatten van de boerenbedrijven met TNRC behandeld en de sociale zwerfkatten herplaatst. Schiermonnikoog heeft zich opgegeven om als volgend Waddeneiland te willen participeren, waarbij hoogleraar Arie Trouwborst en prof.dr.ir. Chris Smit medewerking hebben toegezegd.

Zelfs kritische wetenschappers als Arie Trouwborst en Chris Smit onderstrepen dus het belang van zulke diervriendelijke initiatieven die breed gedragen worden en zowel de vogels als de katten helpen.

Zelfs provincie Utrecht

Maar zwerfkatten zijn niet alleen op Texel en Zeeland, die bevinden zich in het hele land. En inmiddels is zelfs de provincie Utrecht er, nadat er jarenlang honderden katten per jaar werden doodgeschoten, eindelijk van overtuigd dat de jacht op katten moet stoppen. Dankzij een intensief lobbytraject werden in november door de Provinciale Staten Utrecht twee moties aangenomen over de alternatieven voor de jacht op katten, iets waar DierenLot en Stichting Zwerfkatten Nederland zich al jaren hard voor maken. De eerste motie ging over de intentie om volledig te willen stoppen met de jacht op katten. Dit gebeurt met een brede dialoog over de jacht en een voorstel voor een diervriendelijk alternatief voor afschot van katten. Met de andere aangenomen motie worden jagers verplicht om katten met een chipapparaat te controleren op een eigenaar en het aantal gevangen en geschoten katten en het percentage gechipte katten te rapporteren. Wij zijn blij met deze stappen in de goede richting en zijn in goed overleg met de provincie en relevante stakeholders om ook in Utrecht een succes te maken van dit diervriendelijke zwerfkattenbeleid.

Wie volgt?

Ook andere provincies en dierenhulporganisaties die zich over zwervkatten ontfermen hebben er dagelijks mee te maken. En helaas zullen zwervkatten ook elke keer terugkomen, omdat mensen hun katten gewoon maar op straat zetten als ze er niet voor willen of kunnen zorgen.

Een goede landelijke aanpak is dan ook nodig en DierenLot wil hierin samen met haar beneficianten een voortrekkersrol nemen. Door middel van enerzijds veel aandacht te besteden aan preventie, zoals voorlichting over verantwoord huisdierbezit, daarnaast in te steken op het belang van chippen en castreren (juist óók bij boeren die katten in hun schuren houden die vaak grenzen aan natuurgebieden) en tot slot door TNRC toe te passen aan de achterkant om het zwervkattenprobleem diervriendelijk op te lossen.

Samen met de overheden

Op 17 december 2020 zijn twee moties voor de zwervkatten aangenomen in de Tweede Kamer. De ene motie ging over de succesvolle gezamenlijke aanpak van dierenhulpverleners, natuurorganisaties en overheden om schade en overlast van zwervkatten diervriendelijk te verminderen, waarbij Texel en Zeeland als voorbeelden zijn genoemd. De andere aangenomen motie in de Tweede Kamer sloot daarbij aan met de intentie om nu echt een einde te maken aan de jacht op katten door in overleg te gaan met de overheden. DierenLot wil en kan niet de probleemeigenaar zijn van het zwervkattenprobleem in Nederland. Overheden moeten over de brug komen, dat kan bijvoorbeeld vaak onder de noemer 'weidevogelbescherming / Natura 2000'. Wat ons betreft ligt de bal nu bij de overheid, de dierenhulp- en natuurorganisaties kunnen weliswaar helpen om het probleem op te lossen. Maar dat is in feite puur faciliterend, wij ondersteunen de zwervkattenorganisaties immers in hun uitvoering.